

ЛІТЕРАТУРА

1. Баяк Є. Ми говоримо українською: інтелектуально-мовознавчий турнір. *Дивослово*. 2018. № 2. С. 17–20.
2. Губарєва С. “Материнська мова – мова колискова”: роль рідної мови в збереженні та передачі культурних надбань роду і народу. *Початкова школа*. 2018. № 7. С. 34–35.
3. З народного джерела: посібник для вчителів, вихователів та студентів педагогічних закладів. Рівне, 1997. 146 с.
4. Осипець Р. Українська народна пісенна культура як засіб виховання національної свідомості. *Рідна школа*. 2009. №11. С. 11–14.
5. Савченко С. Наша пісня – душа народу. *Виховна робота в школі*. 2018. № 4 (квіт.). С. 9–12.
6. Тарасюк Н. Колискова пісня як невичерпна скарбниця виховних засобів усної народної творчості. *Українська мова та література*. 2018. № 9/10 (трав.). С. 78–81.

Віра Сафонова,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **Л. О. Лісіна**
доктор. пед. наук, професор (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми. Удосконалення української вищої освіти на сьогодні займає дуже важливе місце у реаліях Української Держави, адже в умовах значних змін суспільства все актуальнішою стає потреба в спеціалісті високої кваліфікації. У зв'язку з цим особливого значення набуває формування та розвиток у майбутніх учителів критичного мислення. У філософії, педагогіці та психології з проблеми формування критичного мислення накопичено багато теоретичного матеріалу, який, на нашу думку, недостатньо відображений в практичній підготовці майбутніх фахівців.

Мета даної роботи полягає в розкритті сутності критичного мислення і теоретичному обґрунтуванні процесу формування критичного мислення у майбутніх учителів початкових класів.

Проблематикою даної теми займалися такі вчені як Дж. А. Браус, Д. Вуд, Д. Халперн, Д. Елліс, М. Кларін Ж. Піаже та інші.

Дослідники по-різному інтерпретують поняття «критичне мислення». М. Кларін вважає, що критичне мислення є раціональним, рефлексивним мисленням, яке спрямоване на вирішення того, чому варто вірити або які дії варто застосувати [1, с. 28].

Д. Халперн у своїх працях зазначає, що цей вид мислення передбачає використання когнітивних технік і стратегій, які збільшують вірогідність отримання бажаного кінцевого результату. На думку Д. Клусгера, критичне мислення – це мислення самостійне, інформативне, воно починається з постановки запитання, прагне до переконливої аргументації, має соціальний характер [2, с 54].

Дослідник детально аналізує це явище і зазначає, що критичне мислення має п'ять характеристик, які визначають його як мислення самостійне, мислення узагальнене, мислення проблемне й оцінне, мислення аргументоване, мислення соціальне. Проте, усі варіанти визначення поняття “критичне мислення” об'єднані спільною рисою – наявністю ознак (аналітичність, асоціативність, логічність, самостійність, системність), які сприяють формуванню компетентностей, що допомагають людині зорієнтуватись у навколишньому світі, як-от: інформаційної, мовленнєвої, соціальної.

Професійна діяльність – основна діяльність, що забезпечує розвиток і становлення критичного мислення в учителів. Тому найбільш доцільною в умовах педагогічного університету є квазіпрофесійна навчальна діяльність на матеріалі реальних завдань, педагогічних ситуацій. Сутність однієї зі сторін цієї діяльності можна представити як діяльність по самозміні, саморозвитку, самовдосконаленню, що відбувається під цілеспрямованим впливом викладання. Тобто, розвиток критичного мислення стає одночасно й процесом і результатом навчання майбутнього вчителя. Професійний розвиток майбутніх фахівців відбувається також в ситуації, коли предметом критичного мислення стає аналіз самостійної навчальної діяльності та аналіз суб'єктів цієї діяльності.

Ефективність процесу формування критичного мислення у студентів зумовлюється: 1) застосуванням методів активного навчання як складової частини сучасних інноваційних технологій; 2) коректним використанням на навчальних заняттях різних видів педагогічної творчості: дидактичної, технологічної, організаторської; 3) застосуванням індивідуально-диференційованого підходу до відбору практичних навчальних завдань.

Формування критичного мислення відбувається через формування його компонентів, зокрема:

1. Готовність до планування. Думки часто виникають хаотично. Важливо впорядкувати їх, вибудувати послідовність викладу. Впорядкованість думки – ознака впевненості.

2. Гнучкість. Якщо майбутній вчитель не готовий сприймати ідеї інших, він ніколи не зможе стати генератором власних ідей і думок. Гнучкість дозволяє почекати з винесенням судження, поки він не володіє різноманітною інформацією.

3. Наполегливість. Часто, стикаючись з важким завданням, ми відкладаємо її рішення на потім. Виробляючи наполегливість у напрузі розуму, майбутній вчитель обов'язково доб'ється набагато кращих результатів у навчанні.

4. Готовність виправляти свої помилки. Критично мисляча людина не буде виправдовувати свої неправильні рішення, а зробить висновки, скористається помилкою для продовження навчання.

5. Усвідомлення. Важливе якість, що припускає вміння спостерігати за собою в процесі розумової діяльності, відстежувати хід міркувань.

6. Пошук компромісних рішень. Важливо, щоб прийняті рішення сприймалися іншими людьми, інакше вони так і залишаться на рівні висловлювань [3].

Критично мислити студенти починають з постановки питань і з'ясування проблем, які потрібно вирішити. Знання створює мотивування, без якої майбутній вчитель не може мислити критично. щоб породити складну думку, потрібно переробити безліч фактів, ідей, текстів, теорій, даних, концепцій.

Отже, критичне мислення формується та розвивається під час опрацювання інформації, розв'язання задач, проблем, оцінки ситуації, вибору раціональних способів діяльності. Тому практичні заняття, де це постійно відбувається, створюють плідні умови для формування та розвитку критичного мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вукіна Н. В. Критичне мислення : як цього навчати / Н. В. Вукіна, Н. П. Дементієвська. – Х. : “Основа”, 2007. – 108 с.
2. Кроуфорд А. Технології розвитку критичного мислення учнів /А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метьюз, Д. Макінстер; [наук. ред., передм. О. І. Пометун]. – К. : Плеяда, 2006. – 220 с.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб. /За ред. О. І. Пометун. – К.І.А.С.К., 2003. – 192 с.

Віра Сафонова,

магістрантка 1 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. І. Попова,**

к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЙ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність. Основне завдання сучасної школи – формувати гармонійно розвинену особистість, яка вільно володіє словом, уміє розповісти про власні почуття й переживання, на основі порозуміння вміє налагоджувати стосунки з іншими людьми, а отже, готова до самореалізації в суспільстві. Концепція Нової української школи ще раз доводить необхідність формування культури мовлення учнів як складової їхньої комунікативної компетентності. Тому сучасний підхід до вивчення початкового курсу української мови висуває як основний принцип його засвоєння всебічний розвиток мовлення молодших школярів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасна методика навчання української мови в початковій школі цілком ураховує теорію мовленнєвої діяльності, концептуальні положення якої розроблені видатними вченими Л. Виготським, О. Леонтьєвим, О. Лурією, М. Жинкіним та ін. На основі виокремлення чотирьох фаз породження зв'язного висловлювання (орієнтування в завданнях і умовах спілкування; планування викладу думки; добір відповідних мовних засобів для її вираження; забезпечення зворотного зв'язку) лінгводидакти (М. Вашуленко, Н. Донцова,